

KUTSEÕPPEASUTUSTE
EESTI
ERIALAKEELE
ÕPETAMISE
TÖÖKAVARAAMAT

Kristi Saarso

TALLINN 2008

Materjal on valminud Integratsiooni Sihtasutuse projekti “Eestikeelse õppe ja õppevara arendamine muukeelsetes kutsekoolides” raames (2005–2008). Euroopa Sotsiaalfondist rahastatud projekt kavandati vastavalt Uuringukeskuse Faktum uuringule “Kutsehariduse areng venekeelsetes kutseõppeasutustes” (2004). Projekti eesmärgiks oli luua tingimused kvaliteetse eesti keele õppe läbiviimiseks ning arendada eestikeelse õppe metoodikat kutseõppeasutuste venekeelsetes rühmades. Projekti käigus koolitati üle 300 õpetaja ning anti välja 23 (e-)õppematerjali ja metoodikaraamatut. Materjalid asuvad veebikeskkonnas *kutsekeel.ee*.

Tasuta jaotatav tiraaž.

Väljaandja: Integratsiooni Sihtasutus

Kirjastaja: Eesti Ekspressi Kirjastuse AS

Kujundaja: Tatjana Virulaine

Keeletoimetaja: Signe Põldsaar

Trükitud: Tallinna Raamatutrükikoda

Autoriõigus: Integratsiooni Sihtasutus

ISBN 978-9985-9917-8-7

SISUKORD

Sissejuhatus	4
Euroopa Nõukogu ühtsed keeleoskustasemed. Üldskaala	7
Eesti keele osaoskuste vajalikud tasemed Euroopa keeleõppe raamdokumendist lähtuvalt.....	8
Kohustuslikud eesti keele oskuse tasemed	9
Töökava mehhatroonika erialale	10
Töökava puidutöö ja restauraatori erialale	12
Töökava raamatupidamise erialale	15
Töökava arvutiteeninduse ja infotehnoloogia erialale	17
Töökava elektrotehnika erialale	19
Töökava koka erialale	21
Töökava keevitaja erialale	23
Töökava vanglaametniku erialale	25
Töökava laomajanduse erialale	28
Töökava ehitaja erialale	30

SISSEJUHATUS

Käesolev näidistöökavade kogumik pakub tuge ja näidismaterjali venekeelsetes kutseõppeasutustes või venekeelsetele õpperühmadele eesti erialakeelt õpetavatele õpetajatele, kel tuleb koostada erinevatele õpperühmadele ja erialadele eesti keele töökavu. Näidistöökavadest saab pidepunkte eesti keele õpetamiseks kümnel erialal.

Kogumikus esitatud Integratsiooni Sihtasutuse projekti “Eestikeelse õppe ja õppevara arendamine muukeelsetes kutsekoolides” (ESF meede 1.1) ja Tallinna Ülikooli eesti keele ja soome keele (võõrkeelena) õppetooli koostöös valminud näidistöökavad koos lühikese ainekava osaga lähtuvad vastavatele erialadele koostatud õppematerjalidest (vt *kutsekeel.ee*) ja kutseõppeasutuste õppekavadest, kuid need ei ole mõeldud ainult konkreetsele õpperühmale.

Kogumik sisaldab töökavu järgmistele erialadele:

1. mehhatroonika
2. puidutöötleja
3. raamatupidaja
4. arvutiteenindaja
5. elektrik
6. kokk
7. keevitaja
8. chitaja
9. vangivalvur
10. laopidaja

Valdavalt eeldavad erinevad kutsestandardid kõne all oleva kümne eriala puhul kesktaseme keeleoskust, mis vastab Euroopa Nõukogu keeleoskustasemete süsteemis ligikaudu tasemele B1 (teatud puhkudel ka B2) (vt lisa 1), kuid on erialasid, mille puhul piisab algtaseme keeleoskusest (nt tislis I).

Erinevad erialad esitavad ka materjalile erinevaid nõudeid, seda näiteks nii sõnavara valiku kui ka kutsestandardis määratletud keeleoskustaseme poolest.

Käesoleva kogumiku töökavad detailiseerivad mõningaid varem valminud EL PHARE eesti keele õppe programmi projekti “Eesti keele kui teise keele ainekavade ja õppematerjalide koostamine ning õpetajate koolitus kutsehariduses” käigus valminud kogumiku “Kutseõppeasutuste eesti keele kui teise keele näidisainekavad” (nt elektriku eriala, koka eriala; vt *www.meis.ee/est/raamatukogu*, otsingusõna: kutseõppeasutuste eesti keele kui teise keele ainekavad) ainekavasid, võtmata neid siiski üheselt aluseks, kuna eelnimetatud kogumikus ei ole tegu eesti eriala- vaid üldkeele ainekavadega. Käesoleva kogumiku töökavad pakuvad õpetajale konkreetseid soovitusi, kuidas moodulit praktiliselt üles ehitada, millele aluseks olevas õppematerjalis tähelepanu pöörata, missuguseid tegevusi pakkuda õpilastele iseseisvaks tööks jne. Kuna töökavad on kujundatud tabelina, annavad need ülevaatliku pildi moodulis käsitletavast.

Eesti keele õpetamise eesmärgiks kutsekoolis on saavutada keeleoskuse tase, mis võimaldab õpilasel keelekeskkonnas iseseisvalt toime tulla, õpitud erialal eestikeelses keskkonnas tööle asuda ning jätkata õpinguid soovi korral eesti keeles. Õpilane peaks kutseõppeasutust lõpetades saavutama keeleoskuse taseme, mis võimaldab tal lõimuda Eesti kultuuriruumi ning tulla toime oma erialal.

Eesti keele õpe on jaotatud kutseõppeasutuste õppekavas kaheks mooduliks: üldkeele ning erialakeele õppeks, mille maht on vastavalt 4 õppenädalat ning 1 õppenädal, olenevalt kooli võimalustest võivad mahud olla ka suuremad. Üldkeele sisu on määratletud kutseõppeasutuste üldainete

ainekavas (vt www.ekk.edu.ee/valdkonnad/kutseharidus/kutseoppeasutuse-uldharidusainete-ainekavad), väiksemas mahus õpetatava erialakeelele sisu valik on kooli otsustada. Samuti koostab kool oma kinnitatud õppekava alusel erialakeelele ainekavad erinevatele õppesuundadele.

Konkreetsed õpperühma tarvis koostab õpetaja erialakeele töökava. Et aga töökava koostamine nõuab õpetajalt palju aega ja vaeva, siis on abi näidistöökavast. Õpetajal on võimalik võtta näidiskava oma töökava koostamise aluseks, seda täiendades ja vastavalt vajadusele muutes. Kuid kindlasti ei sobi näidised otseseks ülevõtmiseks, sest

- õpperühmade keelelised eeldused ja keelelised võimed on erinevad, st ühele õpperühmale võib pakutust jääda väheks ning teisele võib materjal üle jõu käia;
- õppijate sotsiaalne kontekst erineb (kakskeelsed õpilased, eri rahvuste osakaal kooli asukohas jms.);
- tundide arv on koolides erinev;
- õppetöö korraldus erineb kooliti.

Seetõttu tuleb töökava vastavalt oma vajadustele ja võimalustele kohendada.

Iga töökava juures on lühike ainekava osa, mis esitab antud erialakeele kursuse olulisemad eesmärgid ja pädevused, grammatika ning sõnavara.

Üldised eesti keele pädevused on määratletud kutseoppeasutuste ainekavas ning erialakeele õpetuse raames toimub nende omavaheline lõimimine, lisaks on erialakeele moodulite teemad seotud õppekava läbivate teemadega, mille eesmärk on kujundada õpilastel teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkonnades, millel on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega.

Läbivad teemad on:

- keskkond ja säästev areng;
- infotehnoloogia ja meediaõpetus;
- turvalisus.

Keskkonda ja säästvat arengut käsitletakse kolmest aspektist: looduskeskkond, sotsiaalne keskkond, sh majanduskeskkond, ja kultuurikeskkond. Teema õpetamisega seatakse eesmärk kujundada õpilaste keskkonnateadlikkust, kasvatada keskkonnahoidlikku tarbijat. Kujundatakse pädevusi elada pidevalt muutuv keskkonnas nii, et ka järgmistel põlvkondadel säiliks võimalus kasutada

ressursse. Arendatakse õpilaste sotsiaalseid oskusi demokraatlikus ühiskonnas toimetulekuks.

Infotehnoloogia kasutamisest on saanud kaasaegse infoühiskonna oluline oskus, mille riigi arengu ja kodanike sotsiaalse mobiilsuse tagamiseks peavad omandama kõik õpilased. Kool võib õpetada informaatikat ka eraldi õppeainena, kuid see ei asenda infotehnoloogiat ainekavu läbiva teemana.

Meediaõpetusega antakse tervikpilt meediaga seotud põhitõdedest, kujundatakse pädevused meedias orienteerumiseks. Kasvatatakse kriitilist meediatarbijat, kes ei lase endaga manipuleerida ning kel on vajadus ja harjumus endale meediat vajalikku teavet hankida.

Turvalisuse teema on suunatud ohu ennetamisele ning hädaolukordades õige käitumise kujundamisele. Ohuna käsitletakse nii looduskeskkonnast kui ka inimeste, sh isiku enda väärast käitumisest tulenevaid ohtusid. Kujundatakse pädevused puudutavad õnnetuste ennetamist, uimastipreventsiooni, liiklust ning käitumist nende valdkondade probleemidega kokkupuutel (www.ekk.edu.ee/vvfiles/).

Kõiki eelnimetatud läbivaid teemasid käsitletakse õppematerjalides erineva rõhuasetusega ning need kajastuvad ka näidistöökavades.

Kõigis näidistöökavades on ühe komponendi-na välja toodud kontroll ja hindamine. Hindamisele on töökavade autorid lähenenud eri viisil, on rõhutatud nii jooksva hindamise tähtsust kui ka arvestuslikke töid.

Töökavades on hindamiskriteeriumite juures mainitud ka enesehinnangut, millel on refleksiooni-otsessina kutseoppeasutuste õppekavas tähtis roll. Hinnatavate ülesannetena on nimetatud kirjallikku ja praktilist tööd, suulist kõnet, erinevaid esitlusviise, portfoliole ehk õpimapi koostamist, projektteid jms.

Kokkuvõttev hindamine võib toetuda arvestuslikele hinnetele, selle puhul hinnatakse õppeotsessi ja õppija teadmisi, oskusi ning hoiakuid õppeotsessi lõppedes. Hindamisel võrreldakse õppija teadmisi ja oskusi nõutavate õpitulemustega ja nende põhjal määratletud hindamiskriteeriumitega. Täpsemalt võib keeleoskuse hindamise ja kontrolli kriteeriumitest lugeda käsiraamatust „Keeleoskuse mõõtmine” (Hausenberg, A.-R., Kikerpill, T. jt, TEA Kirjastus, Tallinn 2004).

Ei töö- ega ainekava, samuti mitte ka kõige parem õppematerjal ei saa pakkuda kõike, mida konkreetsetel õpilaskonnal vaja läheb, sestap on enne õpetamise planeerimist mõistlik mõelda läbi Euroopa keeleõppe raamdokumendis esitatud küsimused (www.hm.ee/):

- Kas ma oskan näha ette neid valdkondi, kus mu õpilased hakkavad tegutsema, ja olukordi, millega nad peavad toime tulema? Kui jah, siis millist rolli peavad nad mängima hakkama?
- Milliste inimestega tuleb neil kokku puutuda?
- Millised on nende isiklikud ja töösuhted ning millistesse institutsionaalsetesse raamidesse need jäävad?
- Millised eesmärgid peavad nad saavutama?
- Milliseid ülesandeid peavad nad täitma?
- Milliste teemadega peavad nad toime tulema?
- Kas nad peavad oskama rääkida või lihtsalt kuulata ja lugeda, et mõttest aru saada?
- Mida nad hakkavad kuulama ja lugema?
- Millistes tingimustes peavad nad tegutsema?
- Milliseid teadmisi maailmast või teisest kultuurist nad vajavad?
- Milliseid oskusi peavad nad arendama? Kuidas saavad nad jääda iseendaks, ilma et neid valesti mõistetakse?
- Mil määral vastutan kõige selle eest mina?
- Kui ma ei suuda ette näha olukordi, kus õppijad keelt kasutavad, kuidas saan neid paremini suhtluseks ette valmistada, ilma et harjutaksin läbi olukordi, mis ei pruugi kunagi ette tulla?
- Kas ma saan neile anda midagi, millel on kestev väärtus, ükskõik mis teed pidi nende edasine karjäär ka kulgeks?
- Kuidas aitab keele õppimine kõige paremini kaasa minu õpilaste kui pluralistliku ja demokraatliku ühiskonna liikmete isiklikule ja kultuurilisele arengule?

Töökava koostamisest ja erialakeele õpetamisest kirjutatakse põhjalikumalt käsiraamatus „Kuidas õpetada erialakeelt?“ (K. Saarso, E. Sõrmus, Eesti Ekspressi Kirjastus, Tallinn 2008). Selleks, et näidistöökava oma vajaduste kohaselt muuta, tuleks õpetajal tutvuda põhjalikult vastava töökava aluseks oleva õppematerjaliga erialase eesti keele õppematerjalide sarjas, millele on viidatud iga töökava juures, ning samuti kutseõppeasutuste ainekavadega. Lisaks kutsekoolides ja raamatukogudes saadaolevatele paberkanjal õpikutele võib elektroonilised materjalid leida Internetist (kutsekeel.ee).

Töökavad on välja töötanud erinevate Eesti kutseõppeasutuste venekeelsete rühmade eesti keele õpetajad: Signe Abel ja Maarika Rümmel (Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus), Terje Maarand (Tallinna Ehituskool), Irina Peetrimägi (Tallinna Tööstushariduskeskus), Larissa Manajenkova, Sille Lillestik ja Sille Põldma (Tartu Kutsehariduskeskus), Niina Jevstafadi ja Irina Kožemjatšenko (Sillamäe Kutsekool), Silvia Luige (Sisekaitseakadeemia).

Töökavades on autorid toonud esile antud õppematerjali aspektist olulisima sõnavara ja grammatika. Samas ei tähenda see aga, et õppematerjal sisaldaks ainult töökavas esitatud materjali või et näidiseks pakutud töökava pimedalt järgida tuleks. Näiteks sõltuvad hindamine ja selleks valitavad ülesanded suuresti sellest, milline on antud rühma keeletase, kui kiiresti materjal omandatakse jms. Vajaduse korral on igal õpetajal võimalik töökava täiendada ja muuta just nõnda, nagu see tema õpetuse ja õpilaste jaoks vajalik ja õige on.

Koostajad loodavad, et käesolev töökavaraamat hõlbustab erialakeele õpetajate tööd.

Kristi Saarso

EUROOPA NÕUKOGU ÜHTSED KEELEOSKUSTASEMED. ÜLDSKAALA.

Vilunud keelekasutaja	C2	Mõistab vaevata kõike kuuldot ja loetut. Oskab resümeerida eri tüüpi suuliste ja kirjalike allikate teavet ja sõnastada neis esitatud põhjendusi ja arutlusi. Oskab end spontaanselt, ladusalt ja täpselt väljendada, eristades ka keerukamate situatsioonide peenemaid tähendusvarjundeid.
	C1	Mõistab pikki ja keerukaid tekste, tabab ka varjatud tähendust. Oskab end spontaanselt ja ladusalt mõistatavaks teha, väljendeid eriti otsimata. Oskab kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii avalikes, õpi- kui ka tööoludes. Oskab luua selget, loogilist, üksikasjalikku teksti keerukatel teemadel, kasutades sidusvahendeid ja sidusust loovaid võtteid.
Iseseisev keelekasutaja	B2	Mõistab keerukate abstraktsel või konkreetsetel teemadel tekstide ning erialase mõttevahetuse tuuma. Suudab spontaanselt ja ladusalt vestelda sama keele emakeelse kõnelejaga. Oskab paljudel teemadel luua selget, üksikasjalikku teksti ning selgitada oma vaatenurka, kaaluda kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi.
	B1	Mõistab kõike olulist endale tuttavatel teemadel, nagu töö, kool, vaba aeg vm. Saab enamasti hakkama välisriigis, kus vastavat keelt räägitakse. Oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel või enda jaoks huvipakkuval teemal. Oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada-selgitada oma seisukohti ja plaane.
Algtasemel keelekasutaja	A2	Mõistab lauseid ja sageli kasutatavaid väljendeid, mis seostuvad talle oluliste valdkondadega (näiteks info enda ja pere kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskab lihtsate fraaside ja lausete abil kirjeldada oma perekonda, teisi inimesi ja elutingimusi ning väljendada oma vajadusi.
	A1	Mõistab ja kasutab igapäevaseid väljendeid ja lihtsamaid fraase, et oma vajadusi rahuldada. Oskab ennast ja teisi tutvustada ning pärida elukoha, tuttavate inimeste ja asjade järele ning vastata sama ringi küsimustele. Suudab suhelda lihtsas keeles, kui vestluspartner räägib aeglaselt ja selgelt ning on valmis aitama.

EESTI KEELE OSAOSKUSTE VAJALIKUD TASEMED EUROOPA KEELEÕPPE RAAMDOKUMENDIST LÄHTUVALT

KUULAMINE

Kuulamispädevus B1 tasemel:

- suudab mõista tavakõnet tuttavatel teemadel (töö, kool, pere jms).

Kuulamispädevus B2 tasemel:

- saab aru üldisest igapäevaelu või tööga seotud faktilisest infost ja mõistab ka detaile, kui kõne on selge, taustmürata;
- mõistab meedias edastatavat eluolulist ja erialast teavet (kokasaated, uudised jms);
- saab aru nii konkreetset kui ka abstraktset teemat puudutavast lihtsamast kõnest, k.a arutlused oma erialaga seotud teemadel;
- tunneb ära enim kasutatavad kõnekäänud/fra-seologismid, suudab neid seletada (nt käbi ei kuku kannust kaugele; kes senti ei korja, see krooni ei saa; koer poiss jms).

KÕNELEMINE

Kõnelemispädevus B1 tasemel:

- oskab lihtsate lausetega, milles võib esineda vigu, kirjeldada sündmusi, põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane.

Kõnelemispädevus B2 tasemel:

- võib vestelda tuttavatel teemadel (pere, hobid, töö, teoksil olev jms) eesti keelt emakeelena kõnelevate inimestega, teha järeldusi ja võrrelda tuttavaid situatsioone, olukordi;

- teab ja oskab kasutada vestluses asjakohast erialaterminoloogiat.

LUGEMINE

Lugemispädevus B1 tasemel:

- suudab rahuldaval tasemel mõista teksti, mis on seotud töö või huvidega.

Lugemispädevus B2 tasemel:

- kasutab valikuliselt teatmeteoseid, mis on seotud tema eriala ja/või huvialaga;
- valdab piisavalt sõnavara põhiliste igapäevaelu ja tööga seotud suhtlusvajaduste tarbeks.

KIRJUTAMINE

Kirjutamispädevus B1 tasemel:

- oskab koostada seotud teksti tuttavale või huvipakkuvale teemal ja kirjutada isiklikke kirju, milles kirjeldab oma kogemusi ning muljeid;
- vormistab tööülesannetega seotud dokumente.

Kirjutamispädevus B2 tasemel:

- oskab kirjutada tuttavatel teemadel;
- suudab edasi anda erialast infot, kirjutada väheste grammatikavigadega aruannet, avaldada oma arvamust ja seda põhjendada.

(www.meis.ee/book.php?ID=169)

KOHUSTUSLIKUD EESTI KEELE OSKUSE TASEMED

(Vabariigi valitsuse 16. augusti 1999. a määrus nr 249 „Kohustusliku eesti keele oskuse tasemetel, eesti keele tasemeeksami eelsete konsultatsioonide ulatuse ja korra ning eesti keele oskuse tunnistuse vormi kinnitamine“)

KEELEOSKUSE ALGTASE

Keeleoskust vähemalt algtasemel nõutakse avalikelt teenistujatelt ning valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töötajatelt, samuti avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja nende asutuste töötajatelt, kelle teenistuskohustused või tööülesanded on konkreetset laadi, keelekasutuskorrad on rutiinsed ja kirjalik töö piirdub tüüpdokumentidega.

KEELEOSKUSE KESKTASE

Keeleoskust vähemalt kesktasemel nõutakse avalikelt teenistujatelt ning valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töötajatelt, samuti avalik-õiguslike juriidiliste isi-

kute ja nende asutuste töötajatelt, kelle teenistuskohustused või tööülesanded on mitmekesised ja võivad olla seotud asjaajamise, allüksuse juhtimise ja koostööga ning kelle kirjaliku töö laadi on võimalik piiritleda.

KEELEOSKUSE KÕRGTASE

Keeleoskust vähemalt kõrgtasemel nõutakse avalikelt teenistujatelt ning valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töötajatelt, samuti avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja nende asutuste töötajatelt, kelle teenistuskohustused või tööülesanded on seotud üksuse juhtimisega, tegevuse kavandamisega ja koordineerimisega, samuti nõustamisega, avalike ettekannete, sõnavõtude ja ametlike kirjalike tekstide koostamisega.

TÖÖKAVA MEHHATROONIKA ERIALALE

Irina Peetrimägi

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 35–40 tundi sõltuvalt kooli võimalustest.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Mehhatroonika erialakeele moodul on seotud kutseõppeasutuste õppekava läbivate tööalase karjääri ja infotehnoloogia teemadega. Karjääri temaatika kajastub vahetult nii käsitletavates teemades kui alateemades. Infotehnoloogia teemaga on mooduli sisu seotud läbi praktiliste iseseisvate ülesannete, mis nõuavad õppijatelt Interneti eesti-keelsete otsingumootorite kasutamist.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Inimsuhted

Kõnetuviisid eakaaslaste ja vanemate, tuttavate ja võõrastega suhtlemisel.

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes. Telefoni-etikett. Tänamine, vabandamine, märkuste tegemine.

Haridus ja töö

Oma haridustee kirjeldamine. Õpitav eriala. Töökoha leidmise ja edasiõppimise võimalused. Ameti-eelistused ja kutsesobivus. Suhted tööandja ja töökaaslastega. Tööriietus. Töötasu. Töö otsimine. Tööpakkumiskuulutused ajalehtedes. Kuulutusele vastamine. CV ja avalduse kirjutamine. Suhtlemine ametiasutuses töökoha taotlemisel.

Ühiskonnaelu ja meedia

Tõimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;

- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldud tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- märkmete tegemine;
- järjestamine;
- lünkade täitmine;
- info leidmine kuuldud tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuldud teksti jutustamine;
- interpreteerimine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamine;
- arutus;
- dialoogid, monoloogid;
- rollimäng.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine.

Kirjutamine

- Poolametliku kirja (järelepärimise) kirjutamine;
- märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstilooime;
- elulookirjelduse kirjutamine;
- avalduse täitmine.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Kõne- ja kirjakeele erinevused. Lause sõnajärg.

Käändsõnad

Põhi- ja järgarvsõnade käänamine. Küsisõnade kasutamine.

Pöördsõnad

Tegusõna lihtminevik. Ühendteigusõnad. Tegusõna infinitiivi kasutamine. Käskiv kõneviis.

Sõnamoodustus

Lühendid, sünonüümid, antonüümid.

Õigekiri

Lühendite õigekiri. Kirjalike tekstide vormistamine.

Häälendus

Vajaduse korral häälenduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVAD TEGEVUSED

Kursus hõlmab õppekäike, kohtumisi erialainimestega, eeldab Interneti kasutamise võimalust koos arvutiklassi kasutamise, kursuse raames on planeeritud õppekäik erialaga seotud firmasse.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsit- letavad teemad. Alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste aren- damine, seos eesti keelega	Eeldatavad õpitulemused	Iseseisev töö	Kontroll, hindamine
1. Mehhatroonika.	Põhimõisted: <i>mehhatroonika, mehaanika, elektrotehnika, informaatika, pneumaatika, suruõhk, juheljuhtmed, seade/seadmed, programmi laadimine ja häälestamine, vool, alalis- ja vahelduvvool, pinge, hüdraulika, vedelik, arvuti, tarkvara, ühik, taip, pingetaluvus, suhtlemisoskus, meeskonnatöö. Kõneväljendid: ma arvan, et ...; minu arvates ...; mulle tundub, et ...; ma olen/ei ole sinuga nõus, et ...; ma avan samuti, et ...; sul on õigus (milles?);...; see ei ole õige, et... Keeleteadmised: ametikirja koostamine (avaldus, CV), kõne- ja kirjakeele erinevused.</i>	Õppija saab ülevaate mehhatroonika õppevaldkondadest ja mehhatrooniku karjäärivõimalustest, eestikeelse tööalase dokumentatsiooni täitmisest, omandab erialaseid põhimõisteid, õpib tundma ametliku kirja ja CV stiili ning sõnavara.	Õppija omandab infot mehhatroonika eriala ja karjäärivõimaluste kohta, oskab tutvustada mehhatroonika eriala erinevaid õppevaldkondi, oskab koostada CVd ja täita avaldust.	Ülesanne 18 – CV koostamine, kokkuvõttev ülesanne 21 – info otsimine Internetist (www.google.ee või www.cvonline.ee), kokkuvõtte tegemine ja selle suuline esitamine.	Hinnatakse avalduse ja CV koostamist, kontrollitakse aktiivse sõnavara omandamist, valikuliselt hinnatakse rääkimis-, kuulamis-, lugemis- ja kirjutamises ülesandeid.
2. Kutsemeisterlikkus.	Põhimõisted: <i>rahvusvaheline, kutsemeisterlikkus, meistrivõistlused, õppur, osavõtja, transportöör, robotkäpp, toorik, sülearvuti, liini programmeerimine, moodul, viga, kvaliteet, pabistama, kokku panema. Grammatika: põhi- ja järgarvsõnad, tegusõna lihtminevik, küsisõnad.</i>	Õppija saab ülevaate õppuritele korraldatavast kutsemeisterlikkuse MMst.	Õppija saab infot mehhatroonikute rahvusvahelisest kutsemeisterlikkuse võistlusest, oskab jagada informatsiooni rahvusvahelisest õppurite kutsevõistluse World Skills kohta.	Sissejuhatav ülesanne – info otsimine Internetist (www.google.ee), kokkuvõttev ülesanne – ettekande koostamine ja esitlemine.	Valikuline ülesannete kontroll. Kokkuvõttev ettekande hindamine (mh vastavus ettekande reeglitele, õpitu kasutamine ettekandes).
3. Karjäärivõimalused.	Põhimõisted: <i>koostaja, tootearendus, tootelahendus, toode, tööstusseadmed, ettevõtte, kontsern, töösuhe, palk, alampalk, täiendkoolitus, enesearendamine, tarnimine, tellija, juht, koostamine, häälestamine, vormistamine, tähtaeg, aktsiaselts, osaühing. Grammatika: lühendid, sünonüümid, antonüümid. Keeleteadmised: poolametliku kirja (järelepärimise) koostamine.</i>	Õppija saab ülevaate mehhatrooniku karjäärivõimalustest, tutvub mehhatrooniku ametijuhendi ja töökohustustega, õpib kirjutama tööalast järelepärimist firmasse.	Õppija teab mehhatrooniku karjäärivõimalusi, tunneb mehhatrooniku töökohustusi, oskab kirjutada järelepärimist firmasse.	Kokkuvõttev ülesanne – poolametliku kirja kirjutamine.	Valikuline ülesannete kontroll ja jooksev hindamine, poolametliku kirja hindamine.

4. Elektritööde tegemise kord ja ohutustehnika.	Põhimõisted: <i>elektriskeem, mõõdu-riistad, mõõtepiirkond, vool, alalis-vool, polaarsus, ühendus, ristumine, rippumine, pistik, ühendusklemm, vooluring, lühis, takistus, pinge, vi-gastus, näit, paralleelsed juhtmed, jada, skeemi pingestamine, ülekuu-menemine, mõõtmistulemused, arvutustulemused, järeldused, välja lülitama, sisse lülitama.</i> Grammatika: tegusõna infinitiivi kasutamine, sünonüümid/antonüümid, käskiv kõneviis.	Õppija tutvub elektritööde te-gemise korra ja ohutustehnika juhendiga, kasu-tab käskivat kõ-neviisi erialastes ohutustehnika-nõuetes.	Õppija tunneb elektri-tööde teostamise kor-da ja ohutustehnika nõudeid, oskab selgi-tada uuele õpilasele kooli elektrilaboris töö-tamise korda.	Kokkuvõttev ülesanne – käi-tumisreeglite koostamine õpitu põhjal.	Sõnavara oman-damise kontroll, valikuline üles-annete kontroll ja hindamine, kokkuvõtva ülesande hinda-mine (rääkimine, käitumisreeglite koostamine käsk-ivat kõneviisi kasutades).
---	---	---	---	---	---

TÖÖKAVA PUIDUTÖÖ JA RESTAURAATORI ERIALALE

Terje Maarand

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 35 tundi.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Puidutöö ja restauraatori erialakeele moodul on seotud kutseõppeasutuste õppekava läbivate kesk-konna ja säästva arengu temaatikaga säästva tar-bimise ja loodussõbralike materjalide teemavald-kondade kaudu. Kuna tähelepanu pööratakse ka puidutöötlemise ohutusnõuetele, siis on moodul seotud ka isikurvalisuse kaudu turvalisuse tee-maga.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes. Telefonietikett. Tänamine, vabandamine, märkuste tegemine.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Ametieelistused ja kutsesobivus. Suhted tööandja ja töökaaslastega. Tööriietus. Töötasu. Töö otsimine. CV ja avalduse kirjutamine. Suhtlemine ametiasutuses.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise või-malused.

Elukeskkond ja eluviis

Taimed looduses ning kodus. Loodushoid. Tervis.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldud tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- järjestamine;
- lünkade täitmine;
- info leidmine kuuldud tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuldud teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamine;
- arutlus;
- dialoogid, monoloogid;
- rollimäng.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- Ametliku ja poolametliku kirja, avalduse kirjutamine;
- märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloomine.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Kõne- ja kirjakeele erinevused.

Käändsõnad

Omadussõna käänamine, seestütleva käände funktsioonid, omadussõna võrdlusastmed.

Pöördõnad

Tegusõna infinitiivi kasutamine. Tegusõna rektsioon.

Sõnamoodustus

Liitsõna moodustamine.

Õigekiri

Kirjalike tekstide vormistamine.

Häädus

Vajaduse korral hääduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVALD TEGEVUSED

I teema: ekskursioon restauraatorite töökotta ja võimalusel kasutada arvutiklassi ja otsida infot Muinsuskaitse Seltsi kohta.

II teema: otsida arvutiklassis materjali erinevate puiduliikide kohta.

IV teema: otsida arvutiklassis Internetist infot tööriistade kohta.

VI teema: ekskursioon restauraatorite töökotta – kuidas on restaureeritud vanu esemeid.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsit- letavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelega	Eeldatavad õpitulemused	Iseseisev töö	Kontroll, hindamine
1. Restau- reerimine elulukteks.	Põhimõisted: <i>ese, seisukord, mä- lestis, muinsuskaitse, kultuuripärand, kahjustus, vahend, uurima, seadus, niiskus, hindama, säilitama, lagune- ma, määrama, lähtuma, teostama, mõõtma, seadus, kaitsema, kahjus- tus, kuivama, viimistlus, saematerjal, tarbeterjal, väärtus, ehitusmaterjal, kaitse, plaatmaterjal, viimistlusmaterjal, koorima, puidukaitsevahend, puiduliik, keskkond, kuivatama, laast, hõõvelda- ma</i> . Keeleteadmised: eestikeelse do- kumentatsiooni täitmine, liitsõnamoo- dustus, avalduse kirjutamine.	On kursis restau- raatori töö seosega muinsuskaitsega, vajalike dokumenti- dega ja restauraatori töö põhimõistetega.	Teab restauraatorile esitatavaid nõudeid os- kuste, teadmiste ja do- kumentide osas. Oskab kasutada uusi sõnu ja väljendeid eseme tehnilise olukorra kirjeldamisel, õige materjali, viimistlustehnika ja töö- võtete määramisel.	Koguda Internetist infot Muin- suskaitse Seltsi koh- ta.	Suuliste vastuste hindamine (õpilase aktiivsus ja arutle- misoskus), kirjalike vastuste hindamine (kirjalik väljendusos- kus).
2. Puit kui traditsioo- niline ehitus- materjal Põhjamaa- des.	Põhimõisted: <i>okaspuu, lehtpuu, se- gamets, puiduliigid, puittooted, sae- puru, vooderdus, katusetala, eramu, töötlema, niiskus, kaal, õhuke, sooja- pidavus, kahanema, paisuma</i> . Keele- teadmised: omadussõna ja omadus- sõnade võrdlusastmed.	Teadvustab puit- materjali kui loodus- liku materjali tähtsust ehituses. Omandab erialatermineid ja sõ- navara.	Teab, millised puud kas- vavad Eestis metsades ja mida erinevatest pui- duliikidest valmistata- kse. Oskab väärtustada puitu kui ehitus- ja puu- sepatööde materjali.	Referaat ühest pui- duliigist või võrdlev tabel eri- nevatest puidulii- kidest ja omadus- test.	Suuliste vastuste hindamine (õpilase aktiivsus ja arutle- misoskus), kirjalike vastuste hindamine (kirjalik väljendusos- kus).

3. Restau-reerimine, konser-veerimine, koopi-ate valmista-mine.	Põhimõisted: <i>taastama, peatama, la-gunema, säilitama, säilima, töövõte, välimus, parandama, asendama, ee-maldama, lihvima, valgus, koi, niiskus, seened, hallitus, vältima, koostama, eraldama, immutama, vanutama, kinnitus, ühendus, hõõvel, pitskruvid, peitel, raspel, käsisaag, mõõdulint, elektritrell, mõõtma, segama, puun-ima, hõõveldama, kinnitama, vilumus, vaha, vedru.</i> Keeleteadmised: tegu-sõna rektsioon.	Teab, milliseid ese-meid tasub restau-reerida, kuidas ja kust alustada, kuidas pinda puhastada ja milliseid tööriistu võib vaja minna.	Teab, mida puitese-me restau-reerimise alusta-misel silmas pidada ja kuidas vana mööbliga toimida. Oskab eesti keeles anda soovitusi puidupinna töötle-miseks ja kasutada uut sõnavara restau-reerimisprotsessi kirjelda-misel.	Ettekan-ne kaas-õpilastele t e e m a i "Restau-reerimine, konser-veerimine ja koopi-ate valmista-mine".	Suuiliste vastuste hin-damine (arutlemis-oskus), kirjalike vastuste hindamine (kirjalik väljendusos-kus).
4. Viimistlus-tööd.	Põhimõisted: <i>värvima, lakkima, peit-sima, eraldama, vältima, kõrvetama, kindad, prillid, kaitsevahendid, puhur, kiht, eemaldama, loputama, kraa-pima, tuulutama, mürgine, kaabits, jääk, pahtlilabidas, käepide, auk, õli, õlitama, liim, tööstuslik, looduslik, põ-letama, pühkima, suruma, puukoor, lahus, parkaine, sisaldama, kondipu-ru, sulama, ühend, loomulik.</i> Keele-teadmised: tegusõna kasutus.	Teab, et pinna pu-hastamine on res-taureerimisel väga oluline etapp. Teab, milliseid tööstus-likke ja looduslikke vahendeid kasuta-takse, millist liimi on soovitat kasutada ja kuidas pinda värv-i-da. Õpib tööriistade nimetusi ja nendega seotud tegusõnu.	Teab, kuidas teostada puitpinna viimistlustöid ja milliseid tööriistu kas-utada. Oskab kasuta-da uut sõnavara pinna puhastamise, liimimise ja värvimise protsessi kirjeldamisel.	Ette-kanne: tööriis-tade tut-vustus kataloogi abil.	Suuiliste vastuste hindamine (õpilase aktiivsus ja arutlemis-oskus), kirjalike vastuste hindamine (kirjalik väljendusos-kus).
5. Vanale mööblile saab kodus vähese vae-vaga uue hingamise anda.	Põhimõisted: <i>hingama, hingamine, värskendama, märg, mustus, julgus-tama, määrdunud, asjatundja, kahtla-ne, vaha, take, lainetama, nael, kruvi, kild, tavaline, kinnitama, elastne, hari, muster, nühkima, liim, õlitamine, vaht, sile, liivapaber, haamer, saag, piki, ristipidi, kirves, serv, käsitsi, värsken-dama, lõikama, tervislik, värnits, triip, poome pind, lähtuma.</i> Keeleteadmi-sed ja grammatika: <i>ma-</i> ja <i>da-</i> infini-tiivi kordamine.	Vana mööbel on vaja kõigepealt puhas-tada, tihti tähendab restau-reerimistöo ka lihtsalt parandamist. Alati tuleks silmas pidada puhastusva-hendite ja lakkide, lii-mide mõju inimesele – nende tervislikkust.	Teab, kuidas vana pui-teset pinda kahjustama-ta puhastada, kuidas kasutada liivapaberit, millist õli valida ja kuidas paremat lõpptulemust saavutada. Oskab eesti keeles anda soovitusi pinna puhastamiseks, lihvimiseks ja õlitami-seks ja kasutada uut sõnavara nende prot-sesside kirjeldamisel.	Lisatööna koostada refera-at-poes ole-vatest pu-hastusva-henditest.	Suuiliste vastuste hindamine (õpilase aktiivsus ja arutlemis-oskus), kirjalike vastuste hindamine (kirjalik väljendusos-kus).
6. Taastatud mööblile peab jääma väsinud ilme.	Põhimõisted: <i>väsinud, ilme, talumaja, mõis, omanik, mererohi, kraam, väär-tus, ajalooline hõng, taastama, mater-jal, praod, koiaugud, kulunud välimus, iluviga, koiauk, nõudlus, jõukus, pae-luma, kulukas, pärinema, polsterda-ma, haab, täitematerjal, kiud, riie, hein, ölekõrs, mererohi, kuld, hõbe, pronks, pärlmutter, elevantiluu, portselan, keeruline, kullatis, varjama, vedru, seisukord, tööpink.</i> Keeleteadmised: seestütleva käände funktsioonid. Sõ-navara laiendamise võtted.	Õpilane teab mööbli-esemete kaunistam-ismisvõtteid, kuidas restau-reerida kau-nistusi ja säilitada mööbli vana ilmet. Õpitakse erinevate kaunistusmaterjalide nimetusi.	Teab, mis on vana mööbli juures kõige väärtuslikum ja kuidas seda säilitada. Oskab väärtustada ajaloolist hõngu, mis vana mööb-liga kaasas käib ja kui-das seda taastamisel mitte kaotada. Oskab kasutada teema pii-res uut sõnavara, liitsõnu ja väljendeid.	Otsida Interne-tist pilte taastatud mööblist ja selgita-da, kuidas on hoitud " v a n a hõngu".	Suuiliste vastuste hindamine (õpilase aktiivsus ja arutlemis-oskus), kirjalike vastuste hindamine (kirjalik väljendusos-kus).

TÖÖKAVA RAAMATUPIDAMISE ERIALALE

Maarika Rümmel

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 30 tundi.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Raamatupidamise erialakeele moodul on seotud kutseõppeasutuste õppekava läbivate tööalase karjääri ja infotehnoloogia teemadega. Karjääri temaatika kajastub vahetult nii käsitletavates teemades kui alateemades. Infotehnoloogia teemaga on mooduli sisu seotud läbi praktiliste iseseisvate ülesannete, mis nõuavad õppijatelt Interneti eesti-keelsete otsingumootorite kasutamist.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes. Pangatoimingud.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Suhtlemine ametiasutuses.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldu tekstist faktide eristamine;
- lünkade täitmine kuuldu põhjal;
- täiendamine;
- küsimustele vastamine kuuldu põhjal;
- järjestamine;
- lünkade täitmine;
- info leidmine kuuldu tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuldu teksti jutustamine;
- interpreteerimine;

- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamine;
- arutus;
- sobitamine;
- dialoogid, monoloogid;
- rollimäng.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- Küsimustele vastamine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti/tabeli täiendamine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- Märkmete tegemine;
- teksti kirjalik täiendamine;
- sõnade, lausete koostamine;
- iseseisev tekstilooe.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Tingimuslause.

Käändsõnad

Käändsõnad liitsõna moodustamisel. Terminid.

Pöörsõnad

tud-kesksõna, tegusõnade *mata*-vormi kordamine, *des*-vorm, umbisikuline tegumood.

Sõnamoodustus

Liitsõnade moodustamine, sünonüümid, antonüümid.

Õigekiri

Kirjalike tekstide vormistamine, terminite õigekiri.

Häädus

Vajaduse korral hääduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVALD TEGEVUSED

Kursus eeldab Interneti kasutamise võimalust ning sõnaraamatute (paberandjal või virtuaalsete) kasutamist.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsit- letavad teemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelega	Iseseisev töö	Eeldatavad õpitulemused	Kontroll, hindamine
1. Aru- andlus.	Sõnavara: <i>andmed, alus, aruanne, aruandlus, maks, nõudma, vara, kohustus, finantsseis, selgitama, kuuluma, majandus, areng, ülevaade, tulumaks, palk, soodustus, andmik, arvestus, kindlustus, kinni pidama, palk, eelarve, hüvitama, aruandekvartal, välja maksma, käive, käibemaksukohustuslane, tasuma, raamatupidamiskohustuslane, esitama, kirjendama, jagama, arvestama, omanik, aktsionär, maksuametnik, võlausaldaja, tamija, konkurent, raamatupidaja.</i> Keeleteadmised ja grammatika: <i>tud</i> -kesksõna, <i>des</i> -vorm, tegusõnade <i>mata</i> -vormi kordamine. Tingimuslause. Liitsõnade moodustamine.	Õppija õpib tunda eestikeelset teemakohast sõnavara.	Ülesande 13 võib teha ise s e i s v a tööna.	Õppija teab aruannete tüüpe, nende nimetusi, aruannete kasutajaid. Oskab rääkida aruannetest, kasutades eestikeelset raamatupidamisalast sõnavara	Jooksev hindamine, võib hinnata õpitud väljendite kasutamist rollimängus.
2. Finants- aruanded.	Sõnavara: <i>rahavoog, kasum, haldusaruanne, järel- dusotsus, edukus, müügitehing, tulu, kulu, tehing, rida, äri, veerg, kasum, kahjum, finantsseis, võlgnevus, loetlema, selgitama, teenima, kulutama, ettevõtte, hindama, põhivara, juurutama, märkmik, lahter, tagatis, laen, tasakaal, prii, allahindlus, algjäak, lõppjäak, lahutama, üles ehitama, selgitama.</i> Keeleteadmised ja grammatika: sünonüümid, antonüümid, <i>des</i> -lauselühend, umbisikuline tegumood.	Õppija teab finantsaruannete tüüpe, nende nimetusi. Oskab rääkida finantsaruannetest, kasutades eestikeelset raamatupidamisalast sõnavara.	Paaristöö, rühmatöö, ristsõnalahendamine, töö sõnaraamatuga.	Õppija teab finantsaruannete tüüpe, nende eestikeelseid nimetusi, oskab rääkida finantsaruannetest, kasutades eestikeelset raamatupidamisalast sõnavara.	Jooksvad hinnad. Võib hinnata ristsõnalahendamist.
3. Kontode saladused.	Sõnavara: <i>konto, saldo, infokandja, deebet, krediid, eristama, kirje, kokkuvõte, arväärtus, ajavahemik, majandustehing, kajastama, pool, deebetpool, krediidipool, aktivkonto, passivakonto, liitma, lahutama, vahe, sularahas, deebitor, tasuma, võlgnevus, järelmaks.</i> Keeleteadmised ja grammatika: umbisikulise tegumoe kordamine (oleviku jaatav vorm), liitsõna kasutamine.	Teema lõpuks teab õppija, mida kajastatakse bilansis, mida kontodel; mis on neis ühist ja mille poolest on need erinevad; teab, mis on deebet, krediid; oskab debiteerida, krediteerida.	Saadud informatsiooni põhjal kokkuvõtte tegemine. Tabeli täitmine.	Õppija teab konto ja bilansi kokkupuuteid, nende sarnasusi ja erinevusi, teab, mis on deebet, krediid; oskab debiteerida, krediteerida	Jooksev hindamine.
4. Palk ja palgakorraldus.	Sõnavara: <i>kuupalk, ametipalk, töömaht, lisatasu, tükipalk, tööline, lähtuma, ajanorm, tunnipalgamäär, tulemuspalk, eeldama, areng, edukus, tagama, täitma, töötingimus, kahjustama, saavutama, sõltuma, vahetult, juhifond, püstitama, taotlus, töötulemus, seostama, väärtus, palgamäär, puhkuse pöördtasu, põhipalk, asjaolu, palgasüsteem, ette nägema, rakendada, määrama, tööleping, seadus, palgaleht, kinnipidamine, väljamaksusumma.</i> Keeleteadmised ja grammatika: liitsõnade moodustamine, töö sõnaraamatuga, liitsõnadega lausete koostamine. Umbisikulise tegumoe oleviku jaatava vormi kordamine, küsisõnad, nende kasutamine.	Teema lõpuks teab õppija palgavormide nimetusi eesti keeles; teab palgakorraldust väärtuspalka tingimustes; oskab rääkida erialasel teemal. Oskab kasutada umbisikulise tegumoe oleviku vormi nii kõnes kui kirjas.	Ülesanne 14. Saadud informatsiooni põhjal kokkuvõtte tegemine.	Õppija teab palgavorme, nende nimetusi eesti keeles; teab palgakorraldust väärtuspalka tingimustes; oskab rääkida palgavormidest, palgakorraldusest.	Jooksev hindamine.

TÖÖKAVA ARVUTITEENINDUSE JA INFOTEHNOLOOGIA ERIALALE

Signe Abel

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 30–40 tundi sõltuvalt kooli võimalustest.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Arvutiteeninduse ja infotehnoloogia erialakeele moodul on seotud kutseõppeasutuste õppekava läbivate tööalase karjääri ja infotehnoloogia teemadega. Karjääri temaatika kajastub vahetult nii käsitletavates teemades kui alateemades. Infotehnoloogia teemaga on mooduli sisu seotud läbi praktiliste iseseisvate ülesannete, mis nõuavad õppijatel Interneti eestikeelsete otsingumootorite kasutamist. Samuti on teema seotud turvalisuse temaatikaga, käsitledes arvuti kasutamise mõju tervisele ja töökeskkonna kujundamise nõudeid.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Inimsuhted

Kodu. Argipäev.

Olme

Kodu- ja kontoritarbed.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Töökoht.

Elukeskkond ja eluviis

Tervis.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused. Eestikeelsed televisiooni- ja raadiosaated.

Vaba aeg

Puhkuse vajalikkus.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- kuuludud tekstist faktide eristamine;

- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- märkmete tegemine;
- järjestamine;
- sobitamine;
- lünkade täitmine;
- info leidmine kuuludud tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuludud teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamine;
- arutlus;
- dialoogid;
- rollimäng.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine.

Kirjutamine

- Märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloome.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Kõne- ja kirjakeele erinevused. Lause sõnajärg.

Käändsõnad

Saava käände kasutamine, omadussõna võrdlusastmed.

Pöördõnad

Tegusõna infinitiivi kasutamine. *V-* ja *tav-*kesksõna, *nud-*kesksõna.

Sõnamoodustus

Sõnamoodustus, liitsõna.

Õigekiri

Terminite õigekiri.

Häälendus

Vajaduse korral häälenduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVAD TEGEVUSED

Kursus eeldab Interneti kasutamise võimalust koos arvutiklassi kasutamisega.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsit- letavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelega	Isesei- sev töö	Eeldatavad õpioskused	Kontroll ja hindamine
1. Ergo- noomiline töökoht.	Sõnavara: <i>eemaldama, hõlpsasti, sises- tama, kulu, küünarvars, liiges, mahutama, muretsema, paras, paratamatult, ranne, tinglikult, vaateväli, vahemik, valgusallikas, õhuvahetus</i> . Keeleteadmised ja gramma- tika: <i>ma-</i> ja <i>da-</i> tegevusnime kasutamine, saava käände kasutamine.	Oskab kasutada erialaseid termineid sobivas kontekstis. Mõistab ja suudab selgitada arvuti pi- devast kasutamisest tulenevaid ohte.	Üles- anne 15, info otsimine Interne- tist.	Õppija teab, kuidas võiks olla sisustatud mugav ja tervislik töökoht. Õppija oskab oma seisukohti põhjendada. Õppija oskab kasutada eestikeel- seid infootsingu võimalusi.	Jooksev hindamine. Töölehe hindamine.
2. Arvuti mõju tervisele.	Sõnavara: <i>alla andma, ellu viima, eraldama, ettepanekut tegema, järele tegema, katkematu, kohustatud olema, kontaktlääs, korraldama, kuvar, kõrvaldama, läbi viima, nõu pidama, peegelduma, planeerima, sundasend, tagama, tundma, täheldama, töövõimetus, valuaisting, veenduma, välti- ma, ära hoidma</i> .	Oskab hinnata oma kuvari seisukorda ja seda kirjeldada, anda erinevaid juhendeid.	Ülesan- ne 13, aruande koosta- mine.	Õppija teab, kuidas mõjub pidev arvutiga töötamine tervisele. Oskab vältida tekkida võivad tervisehädasid. Õppija on võimeline kaaslasele võim- lemisharjutuste juhiseid andma. Teab, missuguseid nõudeid ja juhiseid peab täitma tööandja.	Jooksev hindamine, kokkuvõtva ülesande hindamine.
3. Internet.	Sõnavara: <i>traat, kaubamärk, tähistama, võrguseade, võrgukaabel, sagedus, toimima, leviala, otsenähtavus, ühendus, tugijaam, võrgukaart, sülearvuti, lauarvuti, väline, käivitama, sisselülitamine, turvalisus, laiali vedama, krüpteerima, andmeside, võr- guliiklus, filtreerimine, võrgunimi, raudvara</i> . Grammatika: <i>v-</i> ja <i>tav-</i> kesksõnad.	Õppija teab, kuidas tuleb arvutisse Internet, saab aru selle parameetritest. Õppija oskab ka- sutada eestikeelset otsingumootorit.	Õppija otsib In- ternetist teema- kohast taevet, harjutus 8.	Teab, mis on wifi. Oskab selgitada, kuidas wifi kodus toimib.	Jooksev hindamine. Töölehtede hindamine.
4. Arvuti käivitami- ne.	Sõnavara: <i>lõhkuma, remonditöökoda, omal jõul, tarbima, toitepistik, vooluvõrk, pistma, toitejuhe, (on) ühendatud, lülitusnupp, esi- paneel, toiteplokk, lülitati, nihutama, välja lüli- tama, käivitama, raal, ühenduskoht, kinnitama, tuluke, süttima, pinge, tester, elektriseade, käivituma, läbi põlenud, piiks, nullimisasend, kasutusjuhend, häire, püsima, andmeside- kaabel, nihkuma, korrastamine, laadima, tippima, käsuriida, saab kannatada, sisse logima</i> .	Õppija oskab eesti keeles selgitada, mida võtta ette, kui arvuti ei käivitu.		Õppija teab, mida ette võtta, kui arvuti ei käivitu. Õppija oskab eristada erinevaid registreid.	Jooksev hindamine. Ülesande 12 hindamine.
5. Abinõude leidmine.	Sõnavara: <i>uuendama, tähtaeg, otsinguväli, päring, piiritlema, kitsendama, tööriistariba, alla laadima, aktiveerima, koolon, laskma, jutumärgid, sisestama, domeen, otsinguo- motor, kokku jooksma, taaskäivitama, salvestama, vooluvõrk, aku, mahutavus</i> . Grammatika: omadussõna võrdlusastmed; <i>nud-</i> kesksõna.	Õppija oskab anda selgitusi arvuti ostmi- se ja üürimise eeliste ja puuduste kohta.	Info otsimine Inter- netist, kokku- võtte te- gemine; ülesan- ne 16, 1. osa.	Õppija teab, kuidas kasu- tada otsingumootoreid; oskab kasutada vajalikke sidendeid; teab, mis eelised on arvuti üürimisel ostmise ees.	Jooksev hindamine. Töölehtede hindamine.

TÖÖKAVA ELEKTROTEHNIKA ERIALALE

Sille Lillestik

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 25 tundi.

1.2. SEOS ÖPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Elektrotehnika erialakeele moodul on seotud kutseõppeasutuste õppekava läbiva turvalisuse temaatikaga, kuna tähelepanu pööratakse elektritööde ohutusnõuetele.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes, teenindusettevõtetes. Tänamine, vabandamine, märkuste tegemine.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Ametieelistused ja kutsesobivus. Tööriietus. Suhtlemine ametiasutuses.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused.

Elukeskkond ja eluviis

Tervis.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldud tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- järjestamine;
- lünkade täitmine;
- info leidmine kuuldud tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuldud teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamine;

- arutus;
- nõuannete andmine;
- dialoogid, monoloogid.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- skeemi interpreteerimine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- Märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloomine;
- lühendite kirjutamine;
- kirjale vastamine.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Küsilause moodustamine.

Käändsõnad

Arvsõna kokku- ja lahkukirjutamine, arvsõna käänamine.

Pöörsõnad

Käskiv kõneviis.

Sõnamoodustus

Liitsõna moodustamine, sufiksids.

Õigekiri

Lühendite õigekiri.

Häädus

Vajaduse korral hääduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVID TEGEVUSED

Kursus hõlmab kohtumisi erialainimestega, eeldab Interneti kasutamise võimalust ja eesti erialakeele kasutamise võimalust erialases suhtlemises

2. Näidistöökava

Käsit- letavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelega	Eeldatavad õpitulemused	Iseseisev töö	Kontroll, hindamine
1. Elektri- tööd.	Sõnavara: <i>elektrivaruti, isolatsioon, katkestus, sulama, toitejuhe, klemm, tihendusjuhe, vahetama, pikendusjuhe, kest, kinnitama, kinnituskamber, tõmbetakisti, takistama, ristõikepindala, kaabel, kaitsemaandatud, ühendus, eemaldama, seib.</i>	Juhtmete parandamise juhis. Pistiku ja pistikupesa vahetamise juhis. Töökäskude mõistmine	Õppija teab juhtmete parandamist hõlmavat sõnavara; teab, kuidas vahetada erinevaid pistikuid. Õppija oskab kirjeldada erinevate ohutusklasside tarviite ühendusjuhtmete ehitust; oskab moodustada käskiva kõneviisi vorme.	Õppija otsib Internetist selliste elektrifirmade nimesid, kust saab tellida koju elektrikui juhtmeid vahetama.	Sõnavara- tööd, hinnatakse ülesannet 18.
2. Elektri- seadmete liigid ja tähisted.	Sõnavara: <i>elektriseade, painduv ühendusjuhe, pistik, kontakt, lamp, ohutusklass, kaitsekontakt, kaitseisolatsioon, tavaline, elektrikilp, rike, kaitsevähkepinge, varuosa, trafo, pritsmekindel, maandama, ampertangid, lõiketangid, tester-multimeeter, pingemõõdukas, kruvikeeraja, radar, universaaltangid, meger.</i>	Elektrivarvite jagunemine ohutusklassidesse. Märkid ja tähisted elektriseadmetel.	Õppija teab elektriseadmete tähisteid, mis jagavad seadmed ohutusklassidesse, elektriseadmete liike ja tähisteid puudutatavat sõnavara. Õppija oskab nimetada elektriseadmete ohutusklasse; iseloomustada erinevaid ohutusklasse; tunneb ja eristab mitteametlikku, poolametlikku ja ametlikku kirjastiili.	Keelekeskkonna ülesanne, kus õppija otsib poes olevatel elektrimasinatel õpitud tähisteid ja kirjeldab õpetajale, millisel seadmel milline tähis on ja miks.	Sõna- varatööd, ülesandes 4 olevat mõtte- skeemi kasutades jutustab või kirjutab teema lõppedes elektri- seadmete liikidest ja tähistest.
3. Elektri- energia säästmine.	Sõnavara: <i>tarbima, soojus, elektrienergia, raiskama, säästma, kulud, energiakokkuhoid, korteriarvesti, valgusti, võimsus, soojusenergia.</i> Grammatika: liitsõnade moodustamine; sufiksita kasutamine.	Energia- tarbimisega seotud probleemide kirjeldamine. Nõuannete andmine tarbijale.	Õppija tunneb energia- tarbimist puudutatavat sõnavara. Õppija oskab seletada, millele kulub ko- dus elektrienergia; oskab anda soovitusi, kuidas säästa elektrienergia.	Õppija teeb kodus uurimuse, millele ja kui palju elektri- energia kulub, ning toob välja soovitused, kuidas saaks elektrit säästa.	Sõnavara- töö, tunni- kontroll sõnamoo- dustuse kohta, hinnatakse ülesannet 6.
4. Diod- valgustid.	Sõnavara: <i>hõõglamp, valgusallikas, halogeenlamp, diodvalgusti, spekter, valguskiirgus, kuumuskiirgus, diod, hõõgniit, vibratsioonikindel, luminofoorlamp, pädev.</i> Keeleteadmisel ja grammatika: kõneväljendid oma arvamuse põhjendamiseks, küsilause moodustamine, arvsõna kokku- ja lahkukirjutamine, arvsõna käänamine.	Erinevate val- gustite tund- mine, nende eelistest ja miinustest jutustamine.	Õppija tunneb valgusteid puudutatavat sõnavara; teab uusi trende valgusti- turul.	Õppija külas- tab kauplust eesmärgiga uurida kõike diod- valgustite kohta (alates hinnast ja lõpetades tehniliste näitajatega).	Sõnavara- töö, tunni- kontroll arvsõnade kohta, hinnatakse ülesannet 11.
5. Elekt- riohutus.	Sõnavara: <i>valguskaabel, elektrilõök, vool, vooluleke, voolutugevus, vooluring, kõrgepingeliin, sammupinge, põletus, elustamine, kunstlik hingamine.</i> Grammatika: käskiv kõneviis.	Elektrilõõgi saanud inime- se abistamine.	Õppija tunneb elektriohu- tust puudutatavat sõnavara; teab, kuidas toimida olukorras, kus inimene on sattunud voolu alla. Õppija oskab selgitada, millised on elektrilõõgi tunnused.	Õppija otsib Internetist erinevaid lugusid, kus inimesed on saanud elektrilõõgi ja annavad leitud loole omapoolse hinnangu.	Sõna- varatöö, hinnatakse ülesandeid 8 ja 10.

TÖÖKAVA KOKA ERIALALE

Sille Põldma

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 40 tundi.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Koka erialakeele moodul on seotud kutseõppeasutuste õppekava läbivate karjääri, turvalisuse (ohutusnõuded) ja keskkonna temaatikaga, hõlmates karjäärivõimaluse teemasid, kuid ka nt jäätmekäitluse probleeme. Samuti on seoseid meediaga erialaste saadete (kokandussaadet) jälgimise kaudu.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes, teenindusettevõtetes. Tänamine, vabandamine. Toidud ja toiduained, riided, jalatsid. Maitse- ja ostmiseelised. Kaupade hinnakirjad.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Töökoha leidmise ja edasiõppimise võimalused. Ametieelistused ja kutsesobivus. Suhted tööandja ja töökaaslastega. Tööriietus. Tööpakkumiskuulutused ajalehtedes. Kuulutusele vastamine. CV ja avalduse kirjutamine.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused. Reklam.

Elukeskkond ja eluviis

Taimed looduses ning kodus. Loodushoid. Tervis. Tervislik toitumine ja eluviis. Kahjulikud harjumused, nendest hoidumine.

Eesti keel ja kultuur

Kultuuridevahelised seosed.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldud tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- järjestamine;
- lünkade täitmine;
- info leidmine kuuldud tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuldud teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- seisukohtade põhjendamine;
- arutus;
- nõuannete andmine;
- dialoogid, monoloogid.

Lugemine

- Erinevate adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- skeemi interpreteerimine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- Märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloomine;
- lühendite kirjutamine;
- avalduse kirjutamine.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Küsilause moodustamine.

Käändsõnad

Omadussõnad, osastava käände kasutamine.

Pöörsõnad

Käskiv kõneviis, *v-* ja *tav-*kesksõna, umbisikuline tegumood.

Sõnamoodustus

Liitsõnade moodustamine.

Õigekiri

Lühendite õigekiri.

Hääldus

Vajaduse korral häälduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVAD TEGEVUSED

Kursus hõlmab kohtumisi erialainimestega, eeldab Interneti kasutamise võimalust ja eesti erialakeele kasutamise võimalust erialases suhtlemises.

Tunniväline ainealane töö:

Vene köök: restorani „Rasputin” köögi külastamine.

Maitsesta ja grilli: erinevate köökide külastamine (Atlantis, Tartu Vangla köök vm).

Tervislik toitumine: Eesti Rahva Muuseumis näituse „Söök ja jook läbi aegade” külastamine.

Eesti köök: Eesti Rahva Muuseumis püsinäituse „Eesti. Maa, rahvas, kultuur” külastamine.

Iseseisev töö: erialase teksti lugemine (2–3 lk), kirjutada välja võõrad sõnad, esitada need kirjaliikult tõlgituna ning teha artikli põhjal ettekanne (maksimum 10 min). Menüüde koostamine. Ühe toitlustusasutuse külastamine (vabal valikul) ning menüü väljakirjutamine.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsitletavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelega	Iseseisev töö (teemade kaupa)	Eeldatavad õpitulemused	Kontroll, hindamine
1. Vene köök a) Vene restoranid Eestis. b) Vene rahvusroad. c) Menüü koostamine.	Sõnavara: <i>roog, trahter, toiduainete nimetused (tuhksuhkur, vutimunad jne), toitute nimetused (pelmeenid, pliinid jne), toite iseloomustavad omadussõnad (hõrk, rikalik, rammus jne), ettekandja, teenindus, tainas, segama (tainast), valama, niisutus, kogus.</i>	Teab erinevaid vene restorane Eestis; oskab koostada Vene köögi meenüüd; oskab arutada Vene köögi rahvustoitude ning nende valmistamistehnoloogia üle.	Individuaalne töö tekstiga (info leidmine, küsimustele vastamine, tabeli täitmine); töö sünonüümsõnastikuga; lünktekst; mõistete ja tähenduste sobitamine; lausete järjestamine; rühmatöö, paaritöö.	Teab, milliseid vene restorane on Eesti erinevates linnades; teab, milliseid toite pakub Vene köök; oskab ise kujundada Vene köögi menüüd.	Jooksvad hinded, tekstist arusaamise kontroll, küsimused, kuulamistekstidest arusaamise kontroll, kokkuvõttev rühmatöö.
2. Maitsesta ja grilli a) Maitsetaimed. b) Tähtsamad mõõtühikud. c) BBQ ahjud ja grillimise tarvikud.	Sõnavara: <i>maitseainete nimetused (ürt, võrts jne), erinevate roogade nimetused (riisi-, hakkliharoad, seenetoidud jne), kasutusvaldkond, mõõtühikute nimetused, lisand, BBQ ahju osade nimetused, grillitarvikute nimetused.</i>	Teab erinevaid maitsetaimi ning nende kasutusvaldkondi; teab, mida tähendab BBQ ahi, ning tunneb grillimisel kasutatavaid tarvikuid; oskab sobitada maitseaineid erinevate toitudega.	Arutlusteemad, teksti lugemine, kontrollküsimused, tekstist info leidmine, tabeli täitmine; lausete ja mõistete sobitamine, ristsõna koostamine; jooniselt info leidmine, kuulamistekstis õige info leidmine, jutustamine teksti põhjal, Internetiülesanne.	Teemakohase sõnavara omandamine. Teema lõpuks tunneb erinevaid maitsetaimi ning teab, milliseid roogasid millega maitsestada. Teab, mida tähendab BBQ ahi ning tunneb grillimise tarvikuid.	Jooksvad hinded, tekstist arusaamise kontroll, küsimused, ristsõna, rühmatöö hindamine, kokkuvõttev arvestuslik ülesanne.
3. Tervislik toitumine a) Säilitusained. b) Tasakaalustatud toitumine. c) Eritoitumine ja toiduallergiad. d) Toitained.	Sõnavara: <i>säilitusained, pakendid, lisaained, säilitusainete põhifunktsioonid (värviv, emulgeeriv jne), toitained, toiduainete nimetused, toidupärmid, eritaitlustamine, erimenüü, taimetoitus, tsölaakia, laktoositalumatus, diabeet. Grammatika: v- ja tav-kesksõna.</i>	Teab, mida tähendavad E-d; teab toitained, nende tähtsust ja ülesandeid organismis; oskab koostada tasakaalustatud päevamenüüd.	Tekstist info leidmine, vestlusring, jooniselt info leidmine, menüü koostamine, avalduse kirjutamine, kuulamisteksti järgi skeemi täitmine, Interneti-ülesanne, rühma- ja paaritöö.	Erialase sõnavara omandamine. Teema lõpuks teab, mida tähendavad säilitusained ja milleks neid kasutatakse. Tunneb toitained ning oskab koostada tasakaalustatud menüüd.	Jooksvad hinded, aktiivses arutluses osalemine, menüü koostamine, kuulamistest: skeemi ning tabeli täitmine. Rühmatöö hinne (kokkuvõttev ülesanne).

4. Eesti köök a) Eesti rahvusroad. b) Teraviljad ja teraviljasaadused. c) Õlle valmistamine.	Sõnavara: <i>Eesti köögi toitude nimetused, toiduainete nimetused, eestlaste suuremad pühad, säilitusviisid, teraviljad, teraviljasaadused</i> . Grammatika: käskiv kõneviis, umbisikuline tegumood.	Teab põhitoiduaineid, mida eestlased vanasti kasutasid; teab Eesti köögi menüüsse kuuluvaid roogasid; teab, kuidas eestlased valmistasid õlut.	Rühmatööd, tekstist info leidmine, lünkteksti täitmine, sõnapaaride sobitamine, teksti järgi jutustamine, lausete õige järjestamine, ristsõna lahendamine, Internetiülesanne.	Erialane sõnavara. Teab põhitoiduaineid, mida eestlased vanasti söid; teab Eesti köögi menüüsse kuuluvaid argipäeva- ja piduroogasid; teab, kuidas eestlased valmistasid õlut.	Tekstist arusaamise kontroll (küsimuste esitamine); kuulamistest: õigete vastuste äratundmine, ristsõnaarvestuslik ülesanne teema lõpus.
---	--	--	---	--	--

TÖÖKAVA KEEVITAJA ERIALALE

Larissa Manajenkova

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 30 tundi auditoorset ja 10 tundi iseseisvat tööd.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Erialakeele teemad on seotud õppekava läbivate karjääri ja turvalisuse teemadega, kuna mooduli aluseks olevates materjalides käsitletakse nii keevitaja tööalase karjääri võimalusi kui spetsiifilisi ohutusnõudeid.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Inimsuhted

Enda ja oma sõprade iseloomustamine.

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes. Telefonietikett. Tänamine, vabandamine, märkuste tegemine.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Oma haridustee kirjeldamine. Ametielistused ja kutsesobivus. Suhted tööandja ja töökaaslastega. Tööriietus. Töötasu. Töö otsimine. Suhtlemine ametiasutuses töökoha taotlemisel. Tööpakkumiskuulutused ajalehtedes. Kuulutusele vastamine. CV ja avalduse kirjutamine. Tööle vormistamine, töölt vabastamine.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused.

Elukeskkond ja eluviis

Tervis.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldud tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- järjestamine;
- lünkade täitmine;
- info leidmine kuuldud tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuldud teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamine;
- arutus;
- dialoogid, monoloogid.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- ametliku ja poolametliku kirja, avalduse, CV kirjutamine;

- märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloomine.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Kõne- ja kirjakeele erinevused.

Käändsõnad

Omadussõna kasutus.

Pöördsõnad

Käskiv kõneviis.

Sõnamoodustus

Sõnamoodustusviiside kordamine.

Õigekiri

Kirjalike tekstide vormistamine. Lühendite õigekiri.

Häädus

Vajaduse korral hääduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVAD TEGEVUSED

Kursus hõlmab õppekäike, kohtumisi erialainimestega, eeldab Interneti kasutamise võimalust ja eesti erialakeele kasutamise võimalust erialases suhtlemises.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsitletavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelega	Iseseisev töö	Eeldatavad õpitulemused	Kontroll, hindamine
1. Keevitaja kutsekirjeldus 1) Keevitaja kutsestandard. 2) Tööpakkumine keevitajale.	Sõnavara: <i>ettevõtte, joonis, asend, töötajad, tööriistad, töövahendid, töökohustused, tööülesanded, ohutustehnika.</i>	Keevitaja kutsestandardi tundmine; oskus koostada CV-d ja avaldust töökohale kandideerimiseks.	Sobivate töökoosluste otsimine ajalehtedest, Internetist.	Õppija teab keevitaja kutsestandardi nõudeid põhioskuste, isikuomaduste suhtes. Õppija oskab rääkida oma erialaga seotud tööülesannetest, oskustest, isikuomadustest.	Jooksev hindamine (sõnavara, CV, avalduse koostamise oskus). Ristsõna lahendamise hindamine.
2. Tööriided ja kaitsevahendid 1) Keevitusmask. 2) Nahkpõll. 3) Kaitsejalatsid.	Sõnavara: <i>tööriided, kaitsevahendid, põll, keevitusmask, kaarleek, toode, kaitsejalatsid.</i> Grammatika: käskiv kõneviis.	Kaitsevahendite kasutusjuhendite lugemine, oskus leida vajalik info toodete kohta Internetist, oskus nimetada vajalikke tööriideid.	1) Info otsimine Internetist. Keevitusmaski kasutusjuhendi ja tootekirjelduse koostamine. 2) Tellimiskirja koostamine toodete tellimiseks Internetipoest.	Õppija teab keevitaja tööriistade esemeid ja kaitsevahendeid. Õppija oskab leida vajalikku infot kaitsevahendite kasutusjuhenditest, nimetada tööriideid ja kaitsevahendeid.	Sõnavara test, kasutusjuhendi, tootekirjelduse, tellimiskirja koostamise hindamine.
3. Materjalid 1) Materjaliõpetusalased põhimõisted. 2) Raud. 3) Titaani ja tema sulamite kasutamine ja keevitamine. 4) Erinevate materjalide keevitamine.	Sõnavara: <i>tiheus, soojusjuhtivus, kõvadus, omadused, teras, malm, rooste.</i>	Erinevaid materjale kirjeldavate tekstide lugemine, keevitusmaterjalide ja mõningate keevitusviiside integreeritud tutvustus.	1) Internetiallika põhjal lühikonspekti koostamine. 2) Ettekandeks valmistamine („Titaani keevitusviisid“).	Õppija teab, milliseid aspekte tuuakse välja materjalide kirjeldamisel. Õppija oskab otsida vajalikku infot erialasest kirjandusest.	Jooksev hindamine.
4. Keevitustarvikud 1) Keevitaja töö- ja abivahendid. 2) Kutsevõistlused.	Sõnavara: <i>puhastushari, vasardama, elektrood, puhastushape, räbu, gaas, torustik.</i>	Keevitaja töö- ja abivahendite tundmine.	Keevitustarvikuid müüva poe külastamine ja tööriistade nimekirja koostamine.	Õppija teab, kuidas leida vajalikku infot toodete kasutusjuhenditest; teab, mis on kutsevõistlused. Oskab nimetada keevitustarvikuid ning lühidalt kirjeldada nende kasutusvõimalusi.	Sõnavara test, ristsõna lahendamise hindamine.

TÖÖKAVA VANGLAAMETNIKU ERIALALE

Silvia Luige

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 38 tundi.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Erialakeele moodul on seotud õppekava läbivate karjääri, turvalisuse ja ohutuse teemadega, kuna mooduli aluseks olevates materjalides käsitletakse otseselt ühiskonna turvalisusega seotud vanglaametsniku eriala ning vastavaid tööalase karjääri võimalusi, aga ka spetsiifilisi ohutusnõudeid vanglatöös.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Inimsuhted

Kõnetusviisid eakaaslaste ja vanemate, tuttavate ja võõrastega suhtlemisel.

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes. Tänamine, vabandamine, märkuste tegemine.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Töökoha leidmise ja edasiõppimise võimalused. Ametieelistused ja kutsesobivus. Suhted tööandja ja töökaaslastega. Tööriietus. Töötasu. Töö otsimine. Tööpakkumiskuulutused ajalehtedes. CV ja avalduse kirjutamine. Suhtlemine ametiasutuses töökoha taotlemisel. Tööle vormistamine, töölt vabastamine.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused. Ühiskonnaelu ja probleemide kajastamine meedias. Eestikeelsed televisiooni- ja raadiosaated, ajalehed ja ajakirjad.

Elukeskkond ja eluviis

Tervis. Kahjulikud harjumused, nendest hoidumine.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- reageerimine kuuldule;
- kuuldud tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- info leidmine kuuldud tekstist.

Rääkimine

- Tööalane suhtlus;
- loetud ja kuuldud teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamise;
- arutlus;
- dialoogid, monoloogid;
- rollimäng.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- Ametliku dokumendi täitmine;
- märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloome.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Kõne- ja kirjakeele erinevused.

Käändsõnad

Omadussõna kasutus. Põhi- ja järgarvsõnad. Mitmuse käänded.

Pöördõnad

Käskiv kõneviis. Rektsioon. Kesksõnade moodustamine ja kasutamine. Umbisikuline tegumood.

Sõnamoodustus

Sõnamoodustusviiside kordamine. Muutumatu sõnade kordamine. Tagasõnad.

Õigekiri

Kirjalike tekstide vormistamine.

Häälalus

Vajaduse korral hääluse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVAD TEGEVUSED

Kursus hõlmab õppekäike vanglasse, kohtumisi erialainimestega, eeldatud on ka arvutiklassi kasutamise võimalust.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsitletavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelega	Eeldatavad õpitulemused (teab, oskab)	Iseseisev töö	Kontroll, hindamine
1. Minu amet – vanglaametnik.	Sõnavara: töökoht, amet, töökohustus, teenistusülesanne, töötasu, uudsus, kinnipeetav, vanglaametnik, kallaletung tasustata, mitmeplaaniline, tugev, vastutustundlik, nüüdisaegne, valima, suhtlema, takistama, mõjutama, olema veendunud, nõudma, väärustama, üritama, tundma. Grammatika: käändsõnad, tegusõnade reksioon.	Õppija saab ülevaate vanglaametniku töö erinevatest tahkudest (perspektiivid, väärustamine).	Õppija teab, millised erialad võivad olla seotud kinnipidamisasutusega; oskab tutvustada vanglaametniku eriala, esitada kolleegile erialaseid küsimusi õpitu piires. Õppija oskab kasutada käändsõnu õiges käändes (antud teema piires) nii kõnes kui kirjas.	Õppija otsib Internetist infot tööpakkumiste (tasustamine, tingimused) kohta. www.cvonline.ee , www.cvkeskus.ee	Suuliste oskuste kontroll (eriala tutvustamine, küsimuste esitamine, intervjuu). Kirjalike oskuste kontroll (essee teemal „Vanglaametniku tööroomod ja -mured”, maht 80 sõna).
2. Vanglasüsteemi reformimine.	Sõnavara: vangla, kinnipeetav, vahistatu, välispiire, turvakontroll, väljaõpe, ametiõpe, koolitus, väikeettevõtte, tootmisruum, vabanemistoetus, sissetulek, piirkondlik, omavaheline, keelatud, karistatud, kasutatav, õiguskulekas, säilitama, kuuluma, omandama, tegutsema, jälgima, muutama, viibima, valvama. Grammatika: omadussõnade kasutamine.	Õppija tutvub vanglasüsteemis planeeritavate põhimõtetega, täiendades oma erialaseid teadmisi.	Õppija teab, mille poolest erineb kammersüsteemiga vangla laagertüüpi vanglast; omab ettekujutust kinnipeetavate koolitus- ja arenemisvõimalustest.	Õppija tutvub veebilehega www.vangla.ee ja teeb lühikokkuvõtte, mida tutvustab rühmakaaslastele.	Kirjalik ettekanne/essee teemal „Vanglasüsteemi reformimise vajadus, lähtudes kinnipeetava reotsialiseerimise eesmärgist”. Essee peab sisaldama põhjendusi, näiteid tekstist või praktikast.
3. Põgenemine vanglast.	Sõnavara: kinnipidamiskoht, müür, kurjategija, jalutuskäik, piirdetara, redel, röövimine, põgenemine, varustatud, ohtlik, valvata, igapäevane, põgenema, ronima, lõikama, jooksmata, hüppama, kätte saama, keelama, plehku panema. Grammatika: põhi- ja järjarsõnad.	Õppija tutvub sellega, milliseid võimalusi kasutavad kinnipeetavad põgenemiseks vanglast. Saab ülevaate põgenemiste takistamiste meetmetest.	Õppija oskab rääkida põgenemise viisidest, nende takistamise võimalustest. Suudab vahetut ülemust iseseisvalt teavitada põgenemisjuhtumist.	Õppija leiab erinevatest allikatest (kolleegid, ajakirjandus) infot Eesti vanglates toimunud põgenemiste kohta (2-3 juhtumit). Õppija tutvustab loetut/kuuludut rühmakaaslastele.	Kirjalike oskuste kontroll: kirjutatakse seletuskiri vangla direktorile kinnipeetava kinnipidamiskohast põgenemise kohta. Suuliste oskuste kontroll: teavitatakse korrapidajat juhtunust – suuliselt.

<p>4. Kinnipeetavate ja ametnike vahelised suhted.</p>	<p>Sõnavara: <i>üleastumine, kaastunne, teene, soodustus, kätemaks, mitteametlik, töötav, avalik, viibiv, vajalik, inimlik, saama läbi, kasutama, ähvardama, suhtlema, käituma, libastuma, tekitama, välja pressima</i>. Grammatika: kesksõnade moodustamine /kasutamine.</p>	<p>Õppija tutvub vanglaametniku ja kinnipeetava mitteametlike suhete võimalike tagajärgedega.</p>	<p>Õppija teab, milleni võib viia mitteametlik suhtlemine, oskab nõustada uusi töötajaid, oskab aidata kolleegi, kellega on tekkinud nn keelatud suhe kinnipeetavaga.</p>	<p>Õppija kirjutab vabas vormis loo, kirjeldades ühte mitteametliku suhtluse juhtumit vanglaametniku ja kinnipeetava vahel, umbes 80 sõna.</p>	<p>Monoloog teemal „Minu või minu tuttava mitteametlik suhtlus kinnipeetavaga“. Arutelu. Rühmatöö: nõuanded toimimiseks.</p>
<p>5. Kirjavahetus ja telefoni kasutamine kinnipeetavate ja vahistatute poolt.</p>	<p>Sõnavara: <i>sõnum, kirjavahetus, kulu, ümbrik, sisu, üleandmine, tagakülg, kordukord, õiguskantsler väljaminev, saabunud, kohakindel, teisaldatav, avatud, kinnine, lukustatud, eraldatud, tagama, saatma, edastama, kleepima, kinnitama, ette nägema</i>. Grammatika: määrsõnad, tagasõnad.</p>	<p>Saab ülevaate kirjavahetuse pidamise ja telefoni kasutamise õiguslikest alustest</p>	<p>Õppija oskab seletada, kuidas edastatakse kirju, kui tihti on võimalik kasutada telefoni vangla tingimustes. Õppija oskab teenindada kinnipeetavaid, jagades kirju ja korraldades telefoni kasutamist.</p>	<p>Õppija võrdleb, kasutades kehtivaid õigusakte, tekstis toodud kirjavahetuse pidamise ja telefoni kasutamise korda hetkel kehtiva korraga.</p>	<p>Rollimängud: 1. Kirjade vastuvõtmine ja edastamine. 2. Telefoni kasutamine kinnipeetava poolt.</p>
<p>6. Isiku ja objekti läbiotsimine kinnipidamis-asutuses.</p>	<p>Sõnavara: <i>läbiotsimine, korraldus, eluosakond, väljasõit, ese, aine, torkeerist, löikerist, süstal, sisenev, väljuv, täielik, läbiotsitav, kohustuslik, seaduslik, läbi otsima, toimetama, keelduma, lubama</i>. Grammatika: umbisikulise tegumoe olevik ja minevik.</p>	<p>Õppija saab ülevaate erialaste terminite kasutamisest läbiotsimiste teostamisel; tutvub läbiotsimise dokumentatsiooniga.</p>	<p>Õppija oskab toimetada läbiotsimise akti ja ettekannet, kasutades omandatud sõnavara.</p>	<p>Leiab, kuulates telesaateid „Krimi“, „Pealtnägi“ või kasutades Interneti, ajakirjandust, 2–3 läbiotsimise juhtumit. Tutvustab neid rühma kaaslastele, järjades etteantud skeemi.</p>	<p>Mäng: otsida läbi lühiajaliselt väljasõidult naasnud kinnipeetav ja koostada läbiotsimise akt leitud esemete kohta.</p>
<p>7. Lühiajalised ja pikaajalised kokkusaamised kinnipidamis-asutuses.</p>	<p>Sõnavara Nimisõnad: <i>taotlus, juhtkond, luba, kokkusaamine, pääsla, vahesein, järelevalve, tarbeesemed</i>. Omadussõnad: <i>lühiajaline, pikaajaline, ühekoradne, kehtiv, tõendav, kehtestatud, ühine</i>. Tegusõnad: <i>taotlema, võimaldama, sisenema, saama kokku, toimuma, suhtlema, esitama, andma hoiule, hüvitama, tagastama</i>. Grammatika: käskiv kõneviis, mitmuse käänded.</p>	<p>Tutvub lühiajaliste ja pikaajaliste kokkusaamiste tingimustega, nende läbiviimise korraga.</p>	<p>Õppija oskab anda teavet kokkusaamiste läbiviimise korra kohta, nõustada külastajaid, kasutades temaatilist sõnavara.</p>	<p>Õppija tutvub kahe vangla kodukorraga ning leiab erinevusi kokkusaamiste korraldamise osas.</p>	<p>Rollimängud: 1. Telefonikõne. Tutvustada kokkusaajale pikaajalise kokkusaamise korda ja vastata tema küsimustele. 2. Kokkusaamisele tulnud külastaja teenindamine. Hindatakse järelepärimise koostamist pikaajalise kokkusaamise läbiviimise korra/tingimuste kohta.</p>

TÖÖKAVA LAOMAJANDUSE ERIALALE

Irina Kožemjatšenko

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 30 tundi auditoorset tööd.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Erialakeele teemad on seotud õppekava läbivate karjääri ja turvalisuse teemadega, kuna mooduli aluseks olevates materjalides käsitletakse nii laotöötaja tööalase karjääri võimalusi kui spetsiifilisi ohutusnõudeid. Samuti on moodul seotud elukeskkonna temaatikaga, käsitledes pakendeid ja jäätmekäitlust.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Inimsuhted

Enda ja oma sõprade iseloomustamine.

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes. Telefonietikett. Tänamine, vabandamine, märkuste tegemine.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Oma haridustee kirjeldamine. Ametieelistused ja kutsesobivus. Suhted tööandja ja töökaaslastega. Tööriietus. Töötasu. Töö otsimine. Suhtlemine ametiasutuses töökoha taotlemisel. Tööpakkumiskuulutused ajalehtedes. Kuulutusele vastamine. CV ja avalduse kirjutamine. Tööle vormistamine, töölt vabastamine.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused. Ühiskonnaelu ja probleemide kajastamine meedias. Reklamaad.

Elukeskkond ja eluviis

Loodushoid.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse teksti kuulamine;
- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldu tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- info leidmine kuuldu tekstist.

Rääkimine

- loetud ja kuuldu teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;
- seisukohtade põhjendamine;
- arutlus;
- intervjuu.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- valiklugemine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- ametliku ja poolametliku kirja, avalduse kirjutamine;
- dokumentide täitmine;
- märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloomine.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Sihitis.

Käändsõnad

Omastav ja osastav kääne.

Pöördõnad

Tingiv kõneviis. Rektsioon.

Sõnamoodustus

Sõnamoodustusviiside kordamine.

Õigekiri

Kirjalike tekstide vormistamine.

Häädus

Vajaduse korral hääduse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVAD TEGEVUSED

Kursus hõlmab õppekäiku lattu, kohtumisi erialainimestega, eeldab Interneti kasutamise võimalust.

2. NÄIDISTÖÖKAVA

Käsit- letavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõna- vara, grammatika	Erialaste oskuste arendamine, seos eesti keelelega	Kasutatavad meetodid	Eeldatavad õpitule- mused (teab, oskab)	Kontroll, hindamine
1. Lao- juhataja töö. Ideaal- ne lao- juhataja. Lao- juhataja kutse kirjeldus.	Sõnavara: <i>laojuhataja, laopida- ja kutsekirjeldus, töökohustu- sed, töökorraldus, laotöö juh- timine, laopersonal: paigutaja, vinnastaja, vanemvastuvõtja, tõstukjuht, komplekteerija.</i> Grammatika ja keeleteadmise- sed: tegusõnade reksioon.	Teab laoju- hataja töö- kohustusi, oskab neid kirjeldada, os- kab kirjutada töölalast aval- dust.	Ajurünnakud, arutlused, vas- tatakse küsimustele ja koos- tatakse küsimusi, ametliku kirja vormistamine (avaldus), valikvastustega ülesanded, probleemülesannetelahenda- mine, paaristöö (tööintervjuu imitatsioon), piltide kirjelda- mine, kommunikatiivsed õp- pemeetodid (oma seisukoha põhjendamine, arutlused).	Teab, millised on pea- mised laojuhataja ning laopersonali töökohus- tused, oskab kirjeldada laojuhataja kutset, kirju- tada avaldust laondu- sega seotud töökohale.	Omandatud sõ- navara ja selle kasutamisos- kuse jooksev kontroll, avaldu- se kirjutamise oskuse kontroll, kokkuvõttev kontrolltöö tee- ma lõpus.
2. Laotöö organi- seerimine. Efektiivne ladu. Laodo- kumen- tatsioon ja selle täitmine.	Sõnavara: <i>komplekteerimine, pakkimine, hoiuruumi efektiiv- ne kasutamine, hoiustamine, kauba vastuvõtt, lao töö opera- tiivne ja efektiivne planeerimine, motivatsioonikiri, laodokumen- did, arve-saateleht, volikiri, üm- berhindamise akt, mahakand- mise akt, komplekteerimisleht, tootekaart, tellimus, hankel- eping, vastuvõtuala, müügihind.</i> Grammatika: sihitise käänded, reksioon.	Efektive laotöö põ- himõisted, laotöö liigid, komplekteeri- misprotsess, vajaliku info otsimine laodokumen- tidest, laodo- kumentide täitmine.	Rollimäng, arutlused, proble- mülesannete lahendamine, kommunikatiivsed õppeme- etodid, valiklugemise stratee- giad, erinevat intelligentsitüüpi arvestatavad ülesanded.	Teab, millest sõltub lao- töö efektiivsus ja kuidas seda tagada; teab põ- hiliste laodokumentide eestikeelseid nimetusi. Oskab lühidalt jutusta- da, millised tegurid on tähtsad efektiivse laotöö organiseerimisel, oskab kirjutada motivatsiooni- kirja ning leida vajalikku infot arvelt-saatelehtelt.	Kuulamis-, kir- jutamis- ja luge- misülesannete jooksev hinda- mine, kokkuvõt- lik kontrolltöö teema lõpus. Motivatsiooni- kirja hindamine.
3. Pakend ja pakki- mistööd. Pakke- materjalid. Pakendi märgistus.	Sõnavara: <i>jaemüügi pakend, tarbijapakend, pakkimine, tur- vateip, kaubaalus, müügi pa- kend, rühmapakend, kile, kast, veopakend, pakendiseadus, pakendimärgistus, termokaha- nev kile, pingutav kile, pakke- lint, rullkott, kotisulgur.</i> Gram- matika: omastava ja osastava kordamine, tingiv kõneviis.	P a k k e - materjalide plussid ja mi- nused. Teab, kuidas toimub pakkimine erinevate ma- terjalide abil, info otsimine pakendi märg- gistest.	Sõnamängud (sõnakast), arutlused, ametliku kirja vor- mistamine (firma teenuseid tutvustav kiri), küsimuste koostamine ja küsimustele vastamine, tabeli täitmine (printsibil „tean-tahan teada- sain teada“).	Teab põhilisi pakke- materjalide nimetusi ja nende pakkematerjalide omadusi. Oskab rääki- da pakkematerjalidest ja pakenditest, lugeda pakendi märgistusi ning hinnata nende tä- hendust laomajanduse seisukohalt.	Kuulamis-, kir- jutamis- ja luge- misülesannete jooksev hinda- mine, kokkuvõt- lik kontrolltöö teema lõpus. Tutvustava kirja hindamine.
4. Tõstukid. Tõstukite liigid.	Sõnavara: <i>tõstuk, tõstukipark, kütusekulud, vabatõste, sõidu- kõrgus, jõuallikas, tõstekõrgus, põõderuum, tööpind, tõste- jõud, käsikahveltõstukid ehk kahvelkärad, siirdamistõstukid, tugiratastõstukid ehk vinnasta- jad, lükandmastiga tõstukid, põõrdkahvliga tõstukid, vastu- kaal- ehk frontaalitõstuk.</i>	Oskab ana- lüüsida tõs- tukeid nende parameetrite järgi ja valida erinevate lao- tööde jaoks sobiva tõstuki.	Vajaliku info otsimine, aru- tused, ametliku kirja vormis- tamine (järelepärimiskiri), arutlused, erinevate lugemis- strateegiatega rakendamine.	Teab, millele pöörata tä- helepanu tõstuki valimi- sel, teab tõstuki tehnilisi parameetreid. Oskab kirjeldada tõstukite tüü- pe, kasutada erialast sõnavara järelepärimis- kirja vormistamisel.	Kuulamis-, kirju- tamis- ja lugemis- ülesannete jooksev hinda- mine, kokkuvõt- lik kontrolltöö teema lõpus. Järelepärimis- kirja hindamine.

TÖÖKAVA EHITAJA ERIALALE

Niina Jevstafiadi

1. ERIALAKEELE MOODULI AINESISU

1.1. MOODULI MAHT

Mooduli maht on 30–35 tundi auditoorset tööd.

1.2. SEOS ÕPPEKAVA LÄBIVATE TEEMADEGA

Mooduli teemad on seotud õppekava läbivate karjääri ja turvalisuse teemadega, kuna mooduli aluseks olevates materjalides käsitletakse ehitaja tööalase karjääri võimalusi ja majaehituse kvaliteedinõudeid.

1.3. SEOS EESTI KEELE ÜLDKURSUSEGA

Olme

Suhtlemine ameti- ja õppeasutustes. Tänamine, vabandamine, märkuste tegemine.

Haridus ja töö

Õpitav eriala. Oma haridustee kirjeldamine. Ametielistused ja kutsesobivus. Tööriietus. Töötasu. Töö otsimine. Suhtlemine ametiasutuses töökoha taotlemisel.

Ühiskonnaelu ja meedia

Toimetulek infoühiskonnas. Info hankimise võimalused.

Elukeskkond ja eluviis

Tervis.

1.4. OSAOSKUSTE ARENDAMINE

Kuulamine

- Autentse (poolautentse) teksti, laulu kuulamine;
- adekvaatne reageerimine kuuldule;
- kuuldud tekstist faktide eristamine;
- tööülesannete täitmine kuuldu põhjal;
- info leidmine kuuldud tekstist.

Rääkimine

- Loetud ja kuuldud teksti jutustamine;
- kokkuvõtete tegemine;
- hinnangu ja arvamuse avaldamine;

- seisukohtade põhjendamine;
- arutus;
- dialoogid, monoloogid.

Lugemine

- Erinevate, osaliselt adapteeritud tekstide lugemine;
- tööülesannete täitmine loetu põhjal;
- libisev ja detailne lugemine;
- teksti täiendamine;
- küsimustele vastamine teksti põhjal;
- tundmatu teksti tõlkimine sõnaraamatuga;
- vajaliku teabe hankimine loetust.

Kirjutamine

- Märkmete tegemine loetu, kuuldu ja nähtu põhjal;
- teksti kirjalik täiendamine;
- iseseisev tekstiloomine.

1.5. KEELETEADMISED

Lauseõpetus

Kõne- ja kirjakeele erinevused. Ees- ja tagasõnad. Kõsilauseste koostamine.

Käändsõnad

Nimisõnade põhikäänded. Tegevust ja isikut väljendavad nimisõnad; arvsõnad.

Pöördõnad

Käskiv kõneviis. Tegusõnade rektsioon. Tegusõna põhivormid. Umbisikuline tegumood. *tud*-kesksõna lauses kasutamine; *v-* ja *tav-* kesksõna.

Sõnamoodustus

Sõnamoodustusviiside kordamine.

Õigekiri

Kirjalike tekstide vormistamine.

Häälalus

Vajaduse korral hääluse korrigeerimine.

1.6. TÄIENDAVALD TEGEVUSED

Kursus hõlmab õppekäike, kohtumisi erialainimestega, eeldab Interneti kasutamise võimalust.

2. Näidistöökava

Käsit- letavad teemad, alateemad	Põhimõisted, aktiivne sõnavara, grammatika	Erialaste oskuste aren- damine, seos eesti keelega	Kasutatavad meetodid/ ülesannete tüübid/ töövõtted	Eeldatavad õpitulemused	Kontroll, hindamine
1. Ehitame oma maja.	Sõnavara: <i>majade tüübid (palk-, puitkarkass-, kivi-, puit-, telliskivi-, öko-, paarismaja jms), maja osad, ehitus, ehitamine, ehitis, hoone, rajatis, eramu, projekteerimine, krunt, ehitusprojekt, elamu, kinnistu, ehituskvaliteet, ehitusmaterjalid, kommunikatsioonid, detailplaneering, arhitektuurilised ettekirjutused, maatükk, juurdeehitis, ehitusluba, kooskõlastused, taotlema, koostama, viimistlema, püstitama, katma, tasandama, paigaldama, elamumess.</i> Grammatika: küsilauseste koostamine; nimisõnade põhikäänded ja tegusõnade põhivormid; tegevust ja isikut väljendavad nimisõnad; arvsõnad; umbisikuline tegumood.	Uue erialase eestikeelse sõnavara omandamine ja kinnistamine; majatüüpide ning ehitamise etappidega tutvumine, selle arutamine.	Laulu kasutamine tunnis; kuulamisülesanded; tekstist olulise otsimine; lünkülesanded; piltide kirjeldamine; kuuldu põhjal eestikeelse tevastete leidmine; sõnaloo meülesanded; sobitamisesülesanded; töö autentse tekstiga rollimäng; küsimuste koostamine ja neile vastamine; kuulamis- lugemis-, kirjutamis- ja kõnelemisoskuse arendamine; aktiivõppemeetodite kasutamine.	Teema lõpuks teavad õppijad maja projekteerimise ja ehitamisega seotud sõnavara eestikeelse; oskavad kirjeldada maju ning soovitada, kuidas ja millest alustada maja ehitamist.	Hinnatakse õpitu omandamist (sõnavara, lugemis-, kuulamis-, rääkimisoskuste arendamist tehtud ülesannete põhjal) viiepalli süsteemis. Kokkuvõtvaks ülesandeks on suuline jutustus maja ehitamise etappidest piltide kirjeldamise alusel.
2. Ehitus- viisid.	Sõnavara: <i>ehitusviisid, omal jõul ehitamine, unistuste maja, ehitusmaterjalid, majapakett, ehituskulud, mõõtlõigatud, püstitamiseks ettevalmistatud, kokku monteeritud, võtmevalmis, tarnepakett, pre-cut majad, valmidusaste, platvorm-puittehitussüsteem, ruumelementidest maja, tööstuslik palkmaja, iseehitamine, kandetarind, välisviimistlus, poorbetoonplokid, püstituspakett, kergkruusaplokid, puitvooder, kütteviis.</i> Grammatika: <i>tud</i> -kesksõna lauses kasutamine; <i>v-</i> ja <i>tav</i> -kesksõna; liitsõnad; lauseehitus.	Õppija täiendab oma teadmisi ehitusviisidest ja kandetarinditest ehitusalaste eestikeelsete tekstide ning kuulamis-, kirjutamis- ja kõnelemisoskuste abil.	Vanasõnade tõlgendamine; tabeli täitmine kuuldu põhjal; lausete alguse ja lõpu sobitamine; lugemistestide tegemine; rühmatöö; Internetiotsing (lisainfo hankimine sama teema kohta); lugemis- tõlkimismeetodi kasutamine; sõnatähenduste leidmine; piltide sobitamine kirjeldustega; õige variandi valimine kuuldu põhjal; <i>tud</i> -kesksõna moodustamine; reklaamteksti koostamine; lausete lõpetamine kuuldu põhjal; oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine; küsitlus.	Teema lõpus teab õpilane, millega tuleb erinevate majade ehitamisel kokku puutuda ja seostab sellega eestikeelset sõnavara; oskab valida ehitusviisi ja rääkida põhikonstruktsioonide materjalidest eesti keeles.	Kuulamis-, kirjutamis-, rääkimis- ja lugemis-ülesannete täitmise jooksev hindamine. Maja ehitamisest kokkuvõtliku essee kirjutamine.
3. Kas maja kestab isalt pojale?	Sõnavara: <i>ebasümmeetriline, kõver, majavam, ebakvaliteetne, pragu, vastupidav, puudulik, lammutama, lagunenud, mädanenud, kahjustab, parandab, tegemata, auk, paigaldatud ehitusvigadega, projekti valimine, vundamendi ja seinade ehitamine, katuse katmine, drenaaž, taldmik, kaldsademmed, kattematerjal, tuuletõkkpeaber, õhuvahetus, põhjus, vältida.</i> Grammatika: taga- ja eessõnad; liitsõnade moodustamine; tegusõnade reksioon; käskiv kõneviis.	Ehituskvaliteedi tagamisega seotud sõnavara omandamine, aktiveerimine; maja ehitamisega seotud terminoloogia kinnistamine; ehitusvigadega ja maja osade ehitamisele esitatavate nõuetega tutvumine.	Sõnatähenduse mõistamine; piltide kirjeldamine; töö sõnaraamatuga; töö autentse tekstiga; sõnaloo meülesanded; teksti ümberjutustamine; kuulamise ajal lünkharjutuste täitmine; sobitamisesülesanded; rollimäng; soovitude andmine; lugemis-, kuulamis-, kirjutamis- ja kõnelemisoskuse arendamine.	Teema eesmärgiks on anda teadmisi maja ehitamisel tekkivatest vigadest ning omandada vastav sõnavara. Õppijad teavad, milliseid ehitusvigu tuleb vältida maja ehitamisel; oskavad teema lõpuks anda eesti keeles soovitusi ehitusvigade vältimiseks.	Kuulamis-, kirjutamis-, rääkimis- ja lugemis-ülesannete täitmise jooksev hindamine. Kokkuvõtvaks ülesandeks on algajale ehitajale soovitude kirjutamine.

MÄRKMED

A series of 15 horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a template for writing a message or notes.